

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden kansalaisten näkemyksiä pohjoismaisesta yhteistyöstä – tutkimus suomalaisten, ruotsalaisten, norjalaisten, tanskalaisten ja islantilaisten mielipiteistä

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden kansalaisten näkemyksiä
pohjoismaisesta yhteistyöstä – tutkimus suomalaisten,
ruotsalaisten, norjalaisten, tanskalaisten ja
islantilaisten mielipiteistä

Sisällys

Esipuhe	· 5
Tietoa tutkimuksesta	· 6
Keskeiset tulokset	· 6
Tiivistelmä	· 6
Tutkimuksen tulokset	· 8
1.	
Pohjoismaisen yhteistyön tunnettuus	· 8
2.	
Pohjoismaisen yhteistyön merkitys	· 10
3.	
Yhteistyön tuleva merkitys ja laajuus	· 12

Esipuhe

Pohjoismaiden neuvosto teetti vuonna 1993 tutkimuksen, jossa selvitettiin pohjoismaisen yhteistyön tunnettuutta ja yhteistyöhön liittyviä kansalaisten asenteita. Tuolloin vain Tanska oli EU:n jäsenenä, kun taas Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa keskusteltiin jäsenyydestä. Kuten tiedämme, Suomi ja Ruotsi liittyivät unioniin vuonna 1995, ja Norja sekä Islanti tulivat mukaan yhteistyöhön ETA-sopimuksen välityksellä. Sittemmin EU:hun ovat liittyneet myös Baltian maat ja Puola 1. toukokuuta 2004, ja nyt eletäänkin poliittisesti muuttuneessa Pohjois-Euroopassa.

Tämän vuoksi on ollut kiinnostavaa teettää pohjoismaisen yhteistyön tunnettuudesta uusi tutkimus, josta voidaan havaita muutokset vuoden 1993 lukuihin nähden.

Jotkut lukijat keskittyvät kenties oman kotimaansa lukuihin, mutta minua ilahduttaa Pohjoismaiden neuvoston johtajana se, että Pohjoismaiden neuvoston ja sisarjärjestömme Pohjoismaiden ministerineuvoston tunnettuus on kasvanut kaikissa Pohjoismaissa. Hyvää on myös se, että yhä suurempi osa väestöstä pitää Pohjoismaiden neuvostoa ja Pohjoismaiden ministerineuvostoa tärkeinä kansainvälisen yhteistyön kansallisina toimijoina.

Tutkimuksessa on myös Pohjoismaiden poliitikkoja kiinnostavia lukuja. Tuloksista ilmenee, että Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston toivotaan yleisesti keskittyvän pohjoismaalaisten arkea parantaviin hankkeisiin. Kansalaisten tuki on tärkeää pohjoismaiselle yhteistyölle. Onneksi tukea on, mutta meidän ei silti pidä jäädä lepäämään laakereillamme.

Frida Nokken
Pohjoismaiden neuvoston johtaja

Tietoa tutkimuksesta

Tässä julkaisussa esitellään Pohjoismaiden kansalaisten mielipiteitä selvittäneen tutkimuksen keskeiset tulokset. Tutkimuksesta selviää, miten hyvin pohjoismaalaiset tuntevat pohjoismaisen yhteistyön ja miten tärkeinä he pitävät eri yhteistyöalueita. Tutkimus on jatkoa Pohjoismaiden neuvoston vuonna 1993 teettämälle tutkimukselle, ja sen on toteuttanut Research International Pohjoismaiden neuvoston toimeksiannosta.

Haastateltaviksi valittiin edustava otos Pohjoismaiden, eli Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin, aikuisväestöstä. Puhelinhaastatteluja tehtiin yhteensä 2 500 kappaletta lokakuussa 2006.

Keskeiset tulokset

- **Pohjoismaiden kansalaiset haluavat Pohjoismaiden tekevän yhteistyötä.** Kahdeksan kymmenestä haastatellusta tunsivat Pohjoismaiden neuvoston tai Pohjoismaiden ministerineuvoston.
- **Pohjoismainen yhteistyö on vain yksi kansalaisten kannattama yhteistyömuoto.** Tulevina yhteistyökumppaneina pidetään myös EU:ta, Yhdysvaltoja, Kiinaa, Venäjää ja Baltian maita.
- **Selkeä enemmistö Pohjoismaiden kansalaisista on sitä mieltä, että pohjoismaista yhteistyötä tulee lisätä.** Pääosa haastatelluista uskoo myös, että yhteistyöllä on suuri merkitys tulevina vuosina.
- **Ympäristönsuojeluun ja rikollisuuden torjuntaan liittyvällä yhteistyöllä on vahva kannatus.** Kieleen ja kulttuuriin liittyvä yhteistyö saa sen sijaan vain vähän tukea.

Tiivistelmä

Yli 80 prosenttia Pohjoismaiden kansalaisista on vuonna 2006 tietoinen Pohjoismaiden neuvoston tai Pohjoismaiden ministerineuvoston olemassaolosta. Määrä on laskenut vuoden 1993 tutkimuksen 90 prosentista, mutta tunnettuus on yhä erittäin hyvä. Lasku johtuu osittain siitä, että tunnettuus oli vuoden 2006 tutkimuksessa erittäin vähäistä alle 30-vuotiaiden keskuudessa.

Huomattavasti suurempi osa kansalaisista on edelliseen tutkimukseen verrattuna sitä mieltä, että Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston työllä on merkitystä Pohjoismaiden väestölle. Vuonna 1993 yhteistyötä piti merkityksellisenä hieman yli puolet väestöstä, mutta nyt lukumäärä on noussut 75 prosenttiin.

Vaikka kansalaiset tuntevat Pohjoismaiden neuvoston tai Pohjoismaiden ministerineuvoston nimeltä, niiden työllä on heidän mielestään vain vähän vaikutusta pohjoismaalaisten arkeen.

Pohjoismaiden välisen yhteistyön arvioinnissa korostui erityisesti kaksi yhteistyöaluetta, eli ympäristönsuojelu ja ympäristön tilan parantaminen sekä monikansallisen rikollisuuden torjunta. Kuusi kymmenestä haastatellusta nimensi ne tärkeimmiksi painopistealueiksi.

Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston perinteisemmällä yhteistyöalueilla on sen sijaan vain vähän merkitystä Pohjoismaiden kansalaisille. Vain neljä prosenttia haastatelluista piti kulttuurivaihtoa tärkeimpänä yhteistyöalueena ja vain kaksi prosenttia mainitsi Pohjoismaiden kielten aseman edistämisen tärkeimmäksi alueeksi.

Kahdeksan kymmenestä pohjoismaalaisesta uskoo, että pohjoismaisen yhteistyön merkitys kasvaa tai pysyy ennallaan tulevina vuosina. Vuoden 1993 tutkimukseen verrattuna suurempi osa kansalaisista uskoo kuitenkin, että yhteistyön merkitys pysyy ennallaan, eikä enää kasva. Lisäksi 16 prosenttia uskoo, että yhteistyön merkitys vähenee tulevina vuosina, kun vuoden 1993 vastaava luku oli 11 prosenttia.

Pohjoismaiden kansalaisilla on silti vahva usko Pohjoismaiden väliseen yhteistyöhön, sillä 94 prosenttia pitää nykyistä yhteistyötä riittävänä tai halua lisätä yhteistyötä nykyisestä. Suurempi osa kansalaisista piti vuoden 1993 tutkimukseen verrattuna nykyisentasoista yhteistyötä sopivana. Pohjoismaiden välisen yhteistyön odotetaan vähenevän samalla, kun maat lisäävät toimintaansa muissa kansainvälisissä ja globaaleissa järjestöissä. Tästä huolimatta yhteistyön jatkamisella on vahva tuki, ja vain häviävän pieni määrä haastatelluista toivoi yhteistyön vähentämistä.

45 prosenttia Pohjoismaiden kansalaisista katsoo, että Pohjoismaiden tulee ensisijaisesti toimia yhdessä samanmielisten maiden kanssa kansainvälisissä järjestöissä. Määrä on kasvanut huomattavasti vuoden 1993 tutkimuksesta, jolloin selvä enemmistö kannatti ensisijaisesti muiden Pohjoismaiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kaksi kolmesta kansalaisesta pitää yhä muita Pohjoismaita oman maansa tärkeimpinä pitkän aikavälin yhteistyökumppaneina.

Mahdollisiin yhteistyömaihin suhtaudutaan kuitenkin nykyisin käytännöllisemmin kuin vuonna 1993, jolloin kansalaiset suhtautuivat varauksellisesti muiden kuin Pohjoismaiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kaksi kolmesta kansalaisesta on yhä sitä mieltä, että Pohjoismaiden välinen pitkän aikavälin yhteistyö on erittäin tärkeää. Lähes joka neljäs katsoo kuitenkin, että myös Yhdysvallat, Kiina ja Venäjä ovat tärkeitä pitkän aikavälin yhteistyökumppaneita. Pohjoismaiden kansalaiset uskovat siis vahvasti kansainväliseen yhteistyöhön.

Ruotsalaiset ovat vähemmän kiinnostuneita Yhdysvaltojen, Kiinan, Venäjän ja Baltian maiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja toivovat muita pohjoismaalaisia enemmän pohjoismaisen yhteistyön tiivistämistä.

Tutkimus tuo myös haasteita Pohjoismaiden neuvostolle ja Pohjoismaiden ministerineuvostolle, koska vain 16 prosenttia haastatelluista ruotsalaisista piti Baltian maiden kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä pitkällä aikavälillä.

Tutkimuksen tulokset

1

Pohjoismaisen yhteistyön tunnettuus

1. KYSYMYS

Osaatteko mainita joitakin alueita, joilla kaikki Pohjoismaat tekevät yhteistyötä tällä hetkellä?

■ 2006	SU	TA	IS	NO	RU	Yhteensä
PN ja PM	10	24	17	43	11	19
Kulttuuri	10	9	20	11	1	10
Kauppasopimukset	14	9	8	17	5	10
Ympäristönsuojelu	16	9	5	8	11	10
Koulutus	6	10	20	4	1	9
Työmarkkinat	7	7	17	5	4	8
Ulko- ja turvallisuuspol.	8	8	7	12	3	7

Joka viides Pohjoismaiden kansalainen muistaa Pohjoismaiden neuvoston (PN) tai Pohjoismaiden ministerineuvoston (PM) nimeltä ilman, että heitä

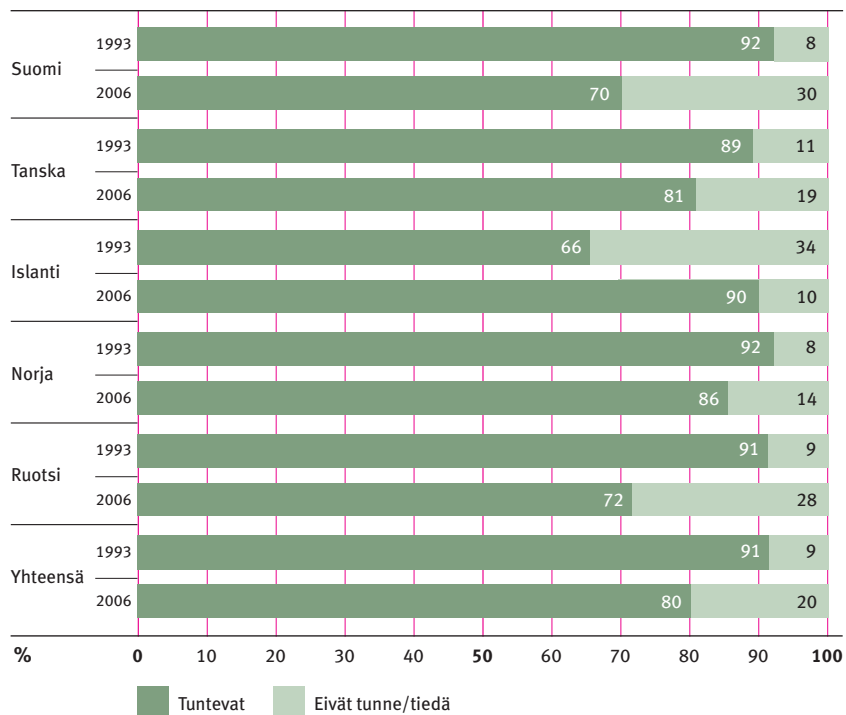
autetaan. Tunnettuus on suurin Norjassa, eli 43 prosenttia. Sen sijaan vain joka kymmenes suomalainen ja ruotsalainen osaa mainita järjestöjen nimet spontaanisti, eli spontaani tunnettuus on Suomessa ja Ruotsissa samalla tasolla kuin vuonna 1993. Tanskassa, Islannissa ja Norjassa spontaani tunnettuus on sen sijaan kasvanut huomattavasti.

Muita tunnettuja yhteistyöalueita ovat ympäristö- ja kulttuuriyhteistyö, joiden tunnettuudessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 1993 jälkeen. Keskimäärin joka kymmenes kansalainen osaa nimetä spontaanisti Pohjoismaiden neuvoston, Pohjoismaiden ministerineuvoston, ympäristön tai kulttuurin yhtenä Pohjoismaiden välisenä yhteistyöalueena.

Kaikkein olennaisimmat muutokset liittyvät kansalaisten yleiseen tietämykseen pohjoismaisesta yhteistyöstä. Vuonna 1993 joka toinen kansalainen ei osannut nimetä yhtäkään pohjoismaista yhteistyöaluetta, mutta vuonna 2006 tietämättömiä oli vain joka kolmas. Kehitys on ollut samansuuntainen kaikissa Pohjoismaissa, mutta selvimmin se on havaittavissa Suomessa, jossa vain viisi prosenttia kansalaisista ei osannut vastata pohjoismaisia yhteistyöalueita koskeviin kysymyksiin.

2. KYSYMYS

Tunneteko Pohjoismaiden neuvostoa tai Pohjoismaiden ministerineuvostoa tai oletteko kuullut puhuttavan niistä?

Koska Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston spontaani tunnettuus on kasvanut huomattavasti, on yllättävää, että vuoden 1993 tutkimukseen verrattuna pienempi osa haastatelluista sanoi tun-

tevensa järjestöt, kun ne mainitaan heille nimeltä. 80 prosenttia kansalaisista sanoi vuonna 2006 kuulleensa Pohjoismaiden neuvostosta tai Pohjoismaiden ministerineuvostosta, kun vuoden 1993 vastaava luku oli 91 prosenttia. Tämän kehityksen pääsyynä on tunnettuuden merkittävä väheneminen Suomessa ja Ruotsissa; Islannissa tunnettuus taas on lisääntynyt kaikkein eniten.

Alle 25-vuotiaat nuoret tuntevat Pohjoismaiden neuvoston tai Pohjoismaiden ministerineuvoston erittäin huonosti kaikissa maissa.

2

Pohjoismaisen yhteistyön merkitys

3. KYSYMYS

Onko Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston tähänastisilla keskusteluilla ja päätöksillä ollut mitään merkitystä Pohjoismaiden kansalaisille?

■ 2006/1993, %	SU	TA	IS	NO	RU	Yhteensä
Kyllä, ehdottomasti	15 ¹¹	26 ¹⁰	27 ⁵⁵	34 ¹⁴	31 ¹⁰	27 ¹¹
Kyllä, jossain määrin	55 ⁵¹	43 ⁴⁷	61 ²⁷	46 ³⁶	39 ³⁸	49 ⁴²
Ei kovinkaan paljon	14 ²²	11 ¹⁸	7 ²⁰	9 ¹⁴	6 ¹²	9 ¹⁶
Ei lainkaan	566	412	111	255	133	266
En osaa sanoa	11 ¹⁰	13 ¹³	5 ³⁷	9 ³¹	23 ³⁸	12 ²⁵

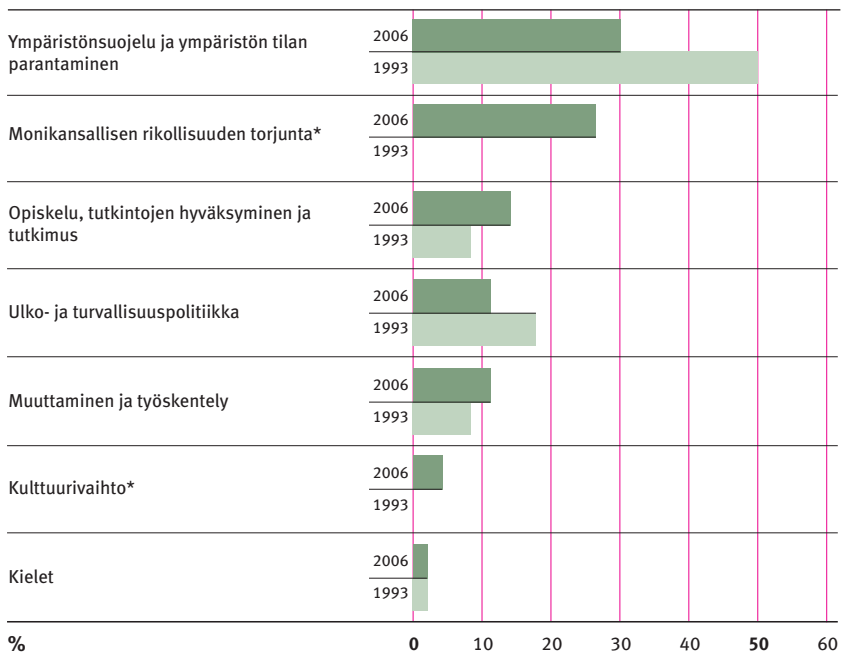
Vuoden 1993 tutkimukseen verrattuna huomattavasti suurempi osa kansalaisista pitää Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston toimintaa hyödyllisenä. Kolme neljästä kansalaisesta on toisin sanoen sitä mieltä, että järjestöjen päätöksillä on merkitystä Pohjoismaiden kansalaisille. Kehitys johtuu ensisijaisesti niiden vastaajien määrän kasvusta, joiden mielestä Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston päätöksillä on paljon merkitystä Pohjoismaille.

Vaikka Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston päätösten merkityksellisyydestä ollaankin yksimielisiä, varsin harva vastaaja on sitä mieltä, että järjestöjen päätöksillä on vaikutusta heidän omaan arkeensa.

4. KYSYMYS

Mikä pohjoismaisen yhteistyön alue on mielestänne kaikkein tärkein?

Kuten vastauksista ilmenee, monikansallinen rikollisuus ja ympäristöongelmat ovat pohjoismaalaisten mielestä tärkeimpiä yhteistyöalueita. Kansalaisia kiinnostaa ennen kaikkea sellaisten ongelmien ehkäiseminen ja ratkaiseminen, jotka ylittävät Pohjoismaiden väliset rajat ja joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia kansalaisten arkeen tässä ja nyt. Kielen, kulttuurin ja osittain myös ulko- ja turvallisuuspolitiikan kaltaiset alueet, joiden vaikutukset näkyvät pidemmällä aikavälillä, eivät kiinnosta kansalaisia niinkään paljon.

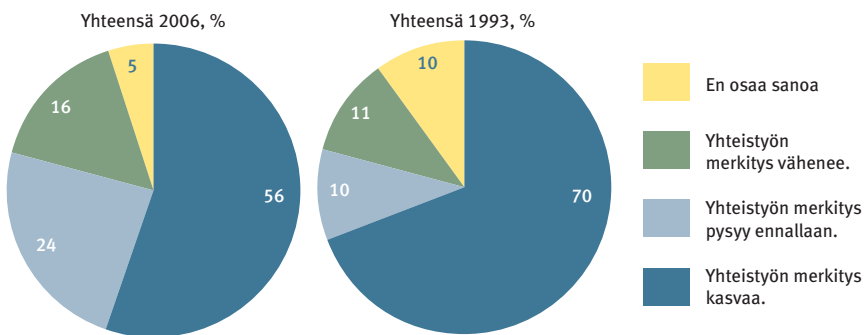
* Kysymystä ei esitetty vuonna 1993.

3

Yhteistyön tuleva merkitys ja laajuus

5. KYSYMYS

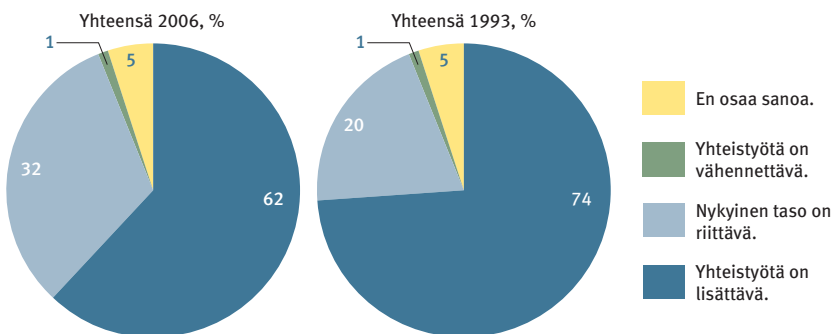
Uskotteko, että Pohjoismaiden välisen yhteistyön merkitys kasvaa tai vähenee tulevina vuosina nykytilanteeseen verrattuna?

Hieman yli puolet haastatelluista arvioi, että Pohjoismaiden välisen yhteistyön merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Määrä on pienentynyt merkittävästi vuodesta 1993. Varsinkin EU:hun kuuluvien maiden, eli Suomen, Ruotsin ja Tanskan, kansalaiset arvioivat yhteistyön merkityksen vähenevän lähivuosina.

6. KYSYMYS

Haluatteko Pohjoismaiden lisäävän tai vähentävän keskinäistä yhteistyötään, vai onko nykyinen taso riittävä?

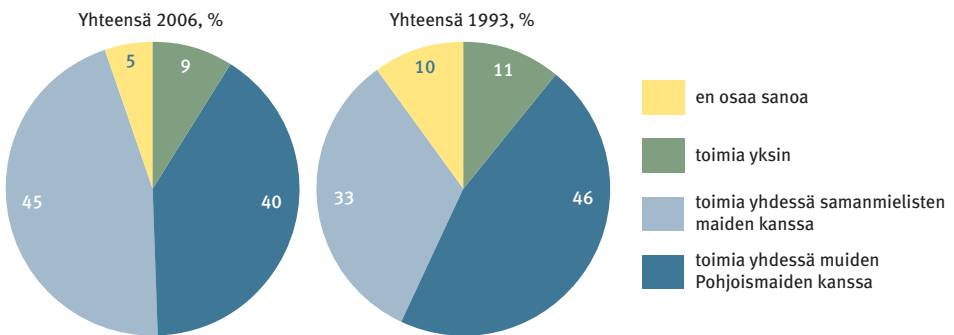

Pohjoismaiden keskinäisen yhteistyön lisäämistä kannattavien kansalaisten määrä on pienentynyt vuoteen 1993 verrattuna muualla paitsi Ruotsissa. Samalla niiden kansalaisten määrä on kasvanut, jotka pitävät nykyisen-tasosta yhteistyötä riittävänä.

Pohjoismaiden välisen yhteistyön merkityksen arvioidaan siten pienenevän samalla, kun maat lisäävät toimintaansa muissa kansainvälisissä ja globaaleissa järjestöissä. Tästä huolimatta yhteistyön jatkamisella on vahva tuki, ja vain häviävän pieni määrä haastatelluista toivoi yhteistyön vähentämistä.

7. KYSYMYS

Suomi on mukana useissa kansainvälisissä järjestöissä, kuten EU:ssa, YK:ssa ja Maailman kauppajärjestössä WTO:ssa. Pitäisikö Suomen ensisijaisesti 1. toimia yksin, 2. toimia yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa, 3. toimia yhdessä samanmielisten maiden kanssa maasta riippumatta?, 4. En osaa sanoa.

45 prosenttia Pohjoismaiden kansalaisista katsoo, että Pohjoismaiden tulee ensisijaisesti toimia yhdessä samanmielisten maiden kanssa kansainvälisissä järjestöissä. Määrä on kasvanut huomattavasti vuoden 1993 tutkimuksesta, jolloin selvä enemmistö kannatti ensisijaisesti muiden Pohjoismaiden kanssa tehtävää yhteistyötä.

Kaksi kolmesta kansalaisesta pitää yhä muita Pohjoismaita oman maansa tärkeimpinä pitkän aikavälin yhteistyökumppaneina.

8. KYSYMYS

Pitäisikö Suomen mielestänne tehdä pitkäjänteistä yhteistyötä joidenkin tiettyjen maiden kanssa?

2006, %	SU	TA	IS	NO	RU	Yhteensä
Pohjoismaat	56	74	69	71	50	64
EU-maat	49	80	52	60	43	57
Yhdysvallat	17	44	23	36	10	26
Baltian maat	28	31	13	26	16	23
Kiina	16	34	22	26	10	22
Venäjä	26	27	9	33	7	21
Ei minkään maan kanssa	10	2	5	5	12	6
En osaa sanoa	16	2	6	5	13	8

Muiden EU-maiden kanssa tehtävää yhteistyötä pidetään hyvin tärkeänä.

Muista mahdollisista yhteistyökumppaneista, eli Yhdysvalloista, Baltian maista, Kiinasta tai Venäjästä, pohjoismaalaiset ovat sen sijaan hyvin erimielisiä. Tanskalaiset pitävät tärkeimpinä yhteistyökumppaneinaan Yhdysvaltoja ja Kiinaa, ja norjalaiset pitävät niiden lisäksi tärkeänä Venäjää. Venäjä ja Baltian maat arvioitiin Suomessa yleisesti tärkeämmiksi yhteistyökumppaneiksi kuin muissa Pohjoismaissa.

Ruotsalaiset ovat muihin pohjoismaalaisiin verrattuina keskimäärin vähiten kiinnostuneita monikansallisesta yhteistyöstä.

Pohjoismainen yhteistyö
Pohjoismaiden kansalaisten näkemyksiä
pohjoismaisesta yhteistyöstä
ANP 2006:778
© Pohjoismaiden neuvosto, Kööpenhamina 2006
ISBN 92-893-1427-3
Paino: Salogruppen A/S, Kööpenhamina 2006
Suunnittelu: Kjell Olsson
Painos: 500
Painettu ympäristöä säästävälle paperille, joka täyttää pohjoismaisen joutsenmerkin kriteerit.
Julkaisua voi tilata osoitteesta www.norden.org/order. Muita julkaisuja on osoitteessa www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Pohjoismaiden ministerineuvosto
(Nordisk Ministerråd)
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. (+45) 3396 0400
Faksi (+45) 3311 1870

Pohjoismaiden neuvosto
(Nordisk Råd)
Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. (+45) 3396 0200
Faksi (+45) 3396 0202

www.norden.org

Tutkimuksen on suorittanut Research International Denmark
Hauser Plads 20
DK-1127 København K.
www.research-int.com

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön perustana on maantieteellinen, historiallinen ja kulttuurinen yhteenkuuluvuus, ja sen piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

norden

Pohjoismaiden neuvosto

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
www.norden.org

